Rustbeltet

Slik avslørte vi forskjeller mellom norske nabolag

NRK Graveredaksjonen Sørøst

Innsendere

Hege Moe Eriksen
hege.moe.eriksen@nrk.no

Rune Christoffer Holm
rune.christoffer.holm@nrk.no

Christian Nicolai Bjørke
christian.nicolai.bjorke@nrk.no

Vidar Kvien
vidar.kvien@nrk.no

Andre Håker
andre.haker@nrk.no

Per Øyvind Fange
per.oyvind.fange@nrk.no

John-André Samuelsen
john-andre.samuelsen@nrk.no

Redaktør

Anne Vinding

anne.vinding@nrk.no

Takk til:

Ingeborg Tveit Paulsrud (NRK), Bjørnar Dervo (NRK), Henrik Bøe (NRK), Philip Hofgaard (NRK), Ingar Brattbakk (Oslomet), Simen Markussen (Frisch-senteret), Knut Røed (Frisch-senteret), Arve Negaard (Høgskolen i Østfold, pensjonist), Åsmund Gisholt (SSB), Rune Gløersen (SSB), Tilmann Vond Soest (Oslomet) og Inge Anundskås (Geodata).

Publisert

August 2025, arbeidet pågår fremdeles

Innhold

Innledning 1

Slik startet arbeidet 1

Datagrunnlag 1
- Grunnkretser, delområder og kommuner 2
- Skattkista: Grunnkretser 2
- Jokeren: Levekårsområder 2
- Den nye vinen: Delområder 3

Levekår: Hvordan si noe om hvordan det står til? 3
- Kjøp av statistikk 3

Vasking og bearbeiding av data 4
- Nuller som skaper trøbbel 4
- Landsdekkende inndeling 4
- Og så var det kommunereformen, da... 5

Analyse 5
- Indeksering av levekår 5
- Forskjeller innad i kommunene 6
- Rustbeltet 6

Begrensninger 7

Etikk 7
- Derfor skriver vi om rustbeltet 8

Dette er nytt 9

Konsekvenser 9

Vedlegg 10

Innledning

I desember 1986 satt daværende statsminister Gro Harlem Brundtland i et TV-studio i hvit blazer og burgunderrød skjorte. Den årlige nyttårstalen skulle spilles inn, og Brundtland så rett i kamera og sa:

«Vårt samfunn er preget av verdier som likhet i levekår og livskvalitet.»

Kanskje var det sant i 1986. Men er det fortsatt sånn i et land som stadig blir rikere? Eller er det bare på overflaten at Norge er et land med like muligheter for alle?

De siste årene har det vært store debatter om ulikhet i Norge. Boka «Landet som ble for rikt» og motboka «Kampen om verdiene» har skapt stort engasjement fra flere sider. Flere av oss som har jobbet i dette prosjektet bor i kommuner der det ikke er likegyldig hvor du vokser opp. Få kilometer kan skille et område der barnefattigdommen er stor fra et annet hvor de fleste har råd til alt de peker på.

I dette prosjektet har vi forsøkt å se bak fasaden av velstand og likhet. Vi har ikke slått oss til ro med de tilgjengelige levekårsstatistikkene som finnes, men har ved hjelp av kildearbeid, datavasking, statistiske metoder og litt penger fått tak i et unikt datagrunnlag.
Det har ført til en helt ny forståelse av Forskjells-Norge og har avslørt et sammenhengende rustbelte på Sørøstlandet der unge faller utenfor.

Slik startet arbeidet

NRKs Graveredaksjonen sørøst holder til i et område av landet hvor flere kommuner står i en spagat. I forarbeidet til prosjektet snakket vi med flere som fortalte om enorme forskjeller innad i kommunene, men at den åpne statistikken kun finnes på kommunenivå. Dermed kan forskjellene innad i kommune maskeres ved at et rikt nabolag veier opp for fattige. Samlet sett ser det ut som levekårene er helt ok – problemområdene forblir usynlige.

Da vi tok kontakt med Statistisk sentralbyrå (SSB) for å høre om mulighetene for å få detaljert statistikk, var de nysgjerrige og åpne – men samtidig litt skeptiske. For det første fordi de mente det var vanskelig å gi ut informasjon på et mer detaljert nivå enn kommuner. For det andre uttrykte de at det nok ikke var så store geografiske forskjeller å finne i Norge, og at vi heller burde se på andre faktorer.

Vi mente likevel at det kunne være noe her. I etterkant fikk vi rett.

Datagrunnlag

Vår hypotese var at den store og brede kommunestatistikken skjuler store forskjeller. Vi ville spesielt se på levekår som for eksempel barnefattigdom og unge som faller utenfor.
Første oppgave var derfor å finne ut om det var mulig å få tak i et datagrunnlag som kunne bekrefte eller avkrefte hypotesen vår. For å bedre forstå hvordan vi gikk fram, må vi ta en kjapp innføring i administrativ inndeling av Norge.

Grunnkretser, delområder og kommuner

Statistisk sentralbyrå (SSB) vet mye om oss nordmenn gjennom såkalt registerdata. Det er blant annet inntekt, sivil status, arbeid og skolegang. Her ligger også adressen vår. Det betyr at SSB kan sette sammen registerdata fra alle som bor i et område.

For å kunne sammenligne utvikling over tid, har SSB delt landet inn i geografiske enheter. Målet er å se om det for eksempel har blitt flere eller færre uføre mellom 1995 og 2015. Inndelingen ser slik ut:

- Kommuner: Hver kommune har et firesifret nummer. Indre Østfold har 3118.
    - Delområder: Hver kommune er delt opp i delområder. Oslo har 60, mens de aller minste kommunene er bare ett delområde. Disse har også hvert sitt nummer. De fire første er kommune, de to neste delområde, og så har de «00» til slutt. Spydeberg i Indre Østfold har nummeret 31181100.
    - Grunnkretser: Hvert delområde kan deles i grunnkretser og har åtte sifre i sitt tall. Fire for kommune, to for delområde og de to siste for grunnkrets. Grunnkretsen Hylli i delområdet Spydeberg i kommunen Indre Østfold koden 31181105.

Det fantes altså muligheter for å undersøke om kommunestatistikken skjuler forskjeller. Men hvilken inndeling var best? Og var det mulig å få tak i den?

Skattkista: Grunnkretser

Den eneste informasjonen SSB åpent gir ut på grunnkretsnivå, er antall innbyggere. Men via kildearbeid fikk vi tak i et stort datasett på grunnkretsnivå med levekårsvariabler for både 2015 og 2023. I utgangspunktet var det en liten skattkiste, men også utfordrende:

- For eksempel kunne et lite område i Trondheim komme skikkelig dårlig ut på inntekt. Men da vi så nærmere etter, utgjorde et studenthjem store deler av grunnkretsen. Noen grunnkretser hadde bare et par fastboende. Vi kunne ha filtrert ut noe, men hvor skulle vi sette grensene? Kunne folk bli gjenkjent?
- Etter å ha analysert datasettet en stund dukket det opp flere eksempler på dårlig datakvalitet. Ett område hadde ulogisk få med inntekt, i et annet var det flere med inntekt enn innbyggere. Vi følte oss derfor utrygge på datakvaliteten.
- I tillegg har det skjedd så mange endringer i kommunestrukturen i Norge de siste årene, at det å matche 14000 grunnkrets-numre fra 2015 med noen helt andre grunnkrets-numre i 2023 kunne by på problemer.

Til slutt la vi derfor grunnkretsene på hylla.

Jokeren: Levekårsområder

Da vi snakket med ulike kommuner om prosjektet, lærte vi at kom noen kommmuner har laget levekårssoner. Dette er soner som er like i antall innbyggere og levekår. Dette ville vært ideelt for oss, men kalddusjen kom raskt: Dette var bare noe enkelte kommuner hadde. Vi kunne dermed ikke legge levekårssoner til grunn heller.

Den nye vinen: Delområder

I praksis var det dermed en mulighet igjen – delområder. De aller fleste har over 1000 innbyggere, og er små nok til at de kan gi mer detaljert statistikk enn hele kommuner. Etter flere møter med SSB der vi forklarte prosjektet, fikk vi dem på glid. Men de satte noen begrensninger. Av personvernhensyn ville SSB ikke gi oss tall for delområder som hadde færre enn 1500 innbyggere, eller for kommuner med under 5000 innbyggere.

Nå visste vi litt om hvordan vi kunne dele inn Norge. Men et stort spørsmål gjensto: Hvilke statistikker kan samlet gi et godt bilde av unges muligheter i Norge i dag?

Levekår: Hvordan si noe om hvordan det står til?

Vi hentet inn innspill fra både SSB, forskere og den offentlige utredningen «Levekår i byene» fra 2020[1]. Det var viktig å finne variabler som sammenfalt godt med levekår i hele landet. Basert på rådene, valgte vi følgende levekårsstatistikker:

- Andel personer 30-39 år som kun har grunnskoleutdanning.
- Andel personer 21-29 år som ikke har fullført videregående skole i løpet av fem år.
- Andel barn i lavinntektshusholdninger (EU-60).
- Andel sosialhjelpsmottakere over 16 år.
- Andel uførepensjonister i alderen 18-44.
- Medianinntekt etter skatt per forbruksenhet (beregning som tar hensyn til hva slags husholdning du bor i).

Da vi startet prosjektet, var de sist tilgjengelige tallene for disse variablene for 2023. Men vi ønsket sammenligne dataene med et tidligere år. Siden 2023 var et kommunevalgår, valgte vi også et tidligere kommunevalgår. Det tidligste SSB kunne skaffe, var 2015.

Kjøp av statistikk

SSB er pålagt å ta betalt for slik statistikk, og vi valgte derfor å betale dette selv. Senere har vi delt tallene videre i NRK og via Samarbeidsdesken[2]. Etter den første publiseringen kom også enkelte mediehus til oss og ba spesielt om tallene for sitt område. Dette ga vi dem.
Det er også viktig å nevne at når SSB har gjort en jobb for en kunde, så kan andre søke innsyn i de samme tallene uten å betale. Det er dermed mulig for andre å få de tallene vi betalte for gratis, men tallene ville jo da ikke vært vasket eller bearbeidet på noen måte.

[1] NOU 2020: 16, side 16
[2] Samarbeidsdesken er et forum for utveksling av data- og gravejournalistikk mellom Landslaget for lokalaviser (LLA), Senter for undersøkende journalistikk (SUJO) og NRK.

Vasking og bearbeiding av data

Når vi hadde valgt både delområder og levekårsindikatorer, la vi inn en bestilling hos SSB. Vi hadde ikke helt kontroll på hvor mange delområder vi ville få tall for, så spenningen var stor da tallene etter flere ukers venting dukket opp. CSV-fila vi fikk fra SSB hadde 958 rader for 2023. Som nevnt tidligere hadde SSB begrenset statistikken av personvernhensyn. Derfor stod vi uten statistikk for nesten 600 delområder.

Nuller som skaper trøbbel

Det er god skikk å vaske data for å minske risikoen for feil seinere i prosjektet. Vaskingen ble gjort ved hjelp av Python-biblioteket Pandas, som kan minne om Excel. Her fjernet vi noen delområder som hadde utilstrekkelig data (manglet for eksempel en av variablene) og ryddet opp i navnene på kolonnene slik at det ble mer intuitivt.

Dataene fra SSB var ganske sparsomme: En delområde-id pluss tall for hver variabel. Derfor ønsket vi å legge til mer informasjon, som for eksempel kommune, fylke og andre opplysninger som kunne være nyttige i seinere analyser. Her støtte vi på svært mange utfordringer, men vi kan nevne ett som kanskje kan være til nytte for andre:

For å matche delområdene med riktig kommune, hentet vi ut de fire første sifrene i delområdenummeret. Dette skal være identisk med kommunenummeret. Men data som har vært innom Excel har en tendens til at såkalte «ledende nuller» blir fjernet (som for eksempel i Oslos kommunenummer 0301). Grunnen er at man ikke har vært tydelig nok på hva slags kolonne man har med å gjøre, og så gjetter verktøyet at det er et tall og fjerner nullen. Det gjorde at flere områder fikk feil kommune når vi prøvde å matche. For de som skal behandle tall-id-er i framtida er trikset å definere kolonnen som «tekst» i Excel (eller «string» i Python og andre programspråk). Vi løste det ved å plukke ut alle id-er som hadde sju tall og legge til en «0» foran.

Landsdekkende inndeling

Som sagt var det altså 600 områder som var for små til at vi fikk data. Det gjaldt spesielt i små kommuner, og når vi så nærmere etter så var disse kommunene befolkningsmessig omtrent like store som de fleste av delområdene. Siden vi ønsket landsdekkende tall, valgte vi derfor å bruke kommunesnittet i noen tilfeller:

- Hvis kommunen har data for to eller flere delområder, bruker vi delområdestatistikken. Dette ble til sammen 919 delområder, fordelt på 156 kommuner.
- Hvis kommunen har data for null eller ett delområde, bruker vi kommunestatistikken. Dette ble til sammen 190 kommuner.

Denne metoden gjorde at vi fikk delt opp landet i 1109 områder som var forholdsvis like i antall innbyggere. Til sammen dekket vi 5,2 av Norges 5,5 millioner innbyggere, fordelt på delområder (4,63 millioner) og kommuner (581.000).
11 kommuner var for små til at vi kunne bruke kommunestatistikken, og ble derfor utelatt fra materialet.

Og så var det kommunereformen, da...

I tillegg til å finne skjulte forskjeller innad i kommunene, hadde vi også et ønske om å se om det hadde vært en utvikling fra 2015 og 2023. Fra SSB hadde vi fått to Excel-ark med statistikk – ett for hvert år. Men i denne perioden har det vært store endringer i hvordan Norges administrative enheter er organisert. Det er kanskje nok å nevne opprettelsen og oppsplittelsen av Viken fylke og at vi har gått fra 427 til 356 kommuner i perioden.

I 2015-fila var det derfor 1070 delområder som måtte matches opp mot de 958 vi hadde data for i 2023. Men på grunn av de ulike reformene, var id-ene totalt forskjellige. Vi klarte likevel å matche de fleste ved hjelp av en korrespondansetabell vi fikk fra SSB (som for eksempel viste at Halden vest hadde gått fra 01010100 til å bli 30100100). Men så lett var det ikke med alle. La oss ta et eksempel: Delområdet Melsom i Vestfold besto av seks grunnkretser i 2015. Fram til 2023 har det avgitt grunnkretsene Vear, Rakkevik og Råstad til delområdet Sem, og har samtidig fått tilført Gile fra et annet delområde. Hvilket område skal det da matches med? Vi endte opp med en manuell gjennomgang av alle områdene som skapte problemer. Det var heldigvis de færreste som var så kompliserte som Melsom. De fleste som hadde endret form mellom 2015 og 2023 hadde avgitt eller fått én grunnkrets.

Til slutt satt vi igjen med datasett med levekårsstatistikk for 1109 områder for 2015 og 2023, samt utfyllende geografisk informasjon som navn og id på kommuner og fylker. Alt ble alt lagret i en Mongo-database for videre analyse.

Analysen

Analysen ble gjort i Jupyter Notebook ved hjelp av Python. Fordelen med en Notebook er at du kan kode steg for steg og dermed ha full oversikt over gangen i analysen.

Vi fulgte tre hovedspor for å kunne si noe om ulikheter mellom nabolag i Norge:

- Lage en rangering/indeks som viser i hvilke nabolag utfordringene er størst
- Sjekke forskjellene innad i kommunene for å se om de øker/minker
- Identifisere eventuelle regionale områder der mange nabolag sliter

Indeksering av levekår

Fra 1995 til 2008 publiserte SSB hvert år en indeks for levekårsproblemer. Det var en rangert liste fra topp til bunn der norske kommuner var sortert etter en samlet skår på seks levekårsindikatorer. Målet var å «belyse forskjeller mellom kommuner i utbredelse av sosiale problemer». En gjennomgangstone var at små kommuner i Nord-Norge kom dårlig ut.
Vi har brukt en metode som ligner på denne for å kunne si noe om forskjellene mellom nabolag i Norge, men med andre indikatorer og et litt annet design.
Vi har regnet den ut på følgende måte:

- Alle variabler er standardisert ved bruk av z-skår (antall standardavvik fra gjennomsnittet) ved hjelp av Python-biblioteket scikit-learn. Tall for 2023 er standardisert separat for å lage en indeks. I tillegg har vi standardisert 2015- og 2023-verdiene sammen for å ha et utgangspunkt for å sammenligne endringen som skjedde i løpet av de åtte årene.

- Høye tall hos hver enkelt variabel er regnet som negativt for levekår. For eksempel at det er mange fattige barn i ett område. Men høy inntekt gir motsatt effekt. For variabelen «inntekt etter skatt» er derfor z-skåren snudd (invertert) slik at høyere inntekt indikerer bedre levekår.
- Levekårsindeksen er beregnet som gjennomsnittet av de standardiserte variablene. Ingen av variablene er vektet. Det vil si at alle variablene teller like mye. Dette gir en indeks der positive verdier indikerer dårligere levekår enn gjennomsnittet, mens negative verdier indikerer bedre levekår enn gjennomsnittet.
- Til slutt ville vi sette en grense for hvilke delområder som har betydelige og minimale levekårsutfordringer sammenlignet med resten. I stedet for å kun ta en prosentvis del av topp og bunn, har vi satt en grense på ett standardavvik over og under gjennomsnittet for å sikre at de har en signifikant avstand.

Underveis sjekket vi metoden med flere levekårsforskere for å sikre at det ikke var noen store, røde flagg. De kom med nyttige korreksjoner underveis. For eksempel hadde vi i første versjon av metoden standardisert 2015- og 2023-verdiene hver for seg, noe som ikke gir mening når man skal sammenligne dem i etterkant.

Forskjeller innad i kommunene

Det finnes mange måter å se på hvordan forskjellene innad i en kommune endrer seg, men vi valgte å gjøre det enkelt ved å se på om avstanden mellom topp og bunn hadde økt fra 2015 til 2023. Siden vi hadde standardisert de to årene sammen, var det lett å måle om avstanden var blitt større.

Kun kommuner med data for to eller flere delområder er med i denne analysen. Av 156 kommuner har 96 hatt en økning i forskjellene. I 38 av kommunene var denne økningen moderat eller betydelig. Dette tyder på økende forskjell mellom områdene med gode og dårligere levekår.

Rustbeltet

I tillegg til en rangering av alle nabolag i Norge, ga indekseringen en mulighet til å se på om det er noen fellestrekk blant de som skårer dårligst.

156 områder hadde betydelig dårligere levekår enn gjennomsnittet (mer enn ett standardavvik). Dette er altså områder som er preget av lav inntekt, lav utdanning, høy andel barnefattigdom, skolefrafall, folk på sosialhjelp og mange unge uføre.

Etter å ha snakket med fagfolk som jobber med levekår, hadde vi en mistanke om disse områdene klumpet seg sammen i et geografisk område. I tidligere SSB-indekser som baserte seg på kommunetall, kom mange nord-norske kommuner dårlig ut. Men når vi plasserte områdene på et kart, så vi med egne øyne hvordan to tredjedeler av de levekårsutsatte områdene dannet et sammenhengende belte fra sør i Innlandet, ned på begge sidene av Oslofjorden og helt til Agder. Spesielt mange områder lå steder der det tidligere hadde vært mye industri. Dette kalte vi for «rustbeltet» i den ferdige saken, et begrep lånt fra et tilsvarende område i USA som også sliter med levekårene etter industridød.

Begrensninger

Å jobbe på denne måten medfører en rekke valg. Man får aldri en perfekt undersøkelse, men må forsøke å gjøre de beste valgene ut fra forutsetningene man har. Derfor har det vært viktig for oss å være åpne om hvilke begrensninger som finnes:

- Vi har valgt et utvalg av mange tilgjengelige levekårsvariabler. Et annet utvalg kan gi andre resultater enn det vi har fått.
- Delområder er en administrativ enhet som ikke nødvendigvis fanger opp de virkelige levekårsskillene i mange kommuner. Det kan for eksempel være slik at et rikt nabolag og et fattig nabolag er en del av samme delområde. Det igjen kan føre til at snittet blir midt på treet. Dersom det samme området ble delt i to kunne tallene ha vist tydelige forskjeller i levekår. Noen kommuner har som nevnt laget egne levekårssoner. Resultatene deres viser mange steder større geografiske forskjeller i levekår enn det vi har funnet her.
- Noen av delområdene i de største byene, som Oslo og Bergen, er forholdsvis større enn delområdene i resten av landet. Det kan være at disse ikke fanger opp ulikheter i levekår like godt.
- Delområder er en noenlunde robust enhet som ikke påvirkes for mye av endringer i fylkes- og kommunestrukturen i Norge. Det har likevel vært noen justeringer mellom 2015 og 2023, som er årene vi har sammenlignet. Vi har vasket dataene slik at statistikken viser dagens kommuner. Grensejusteringer av delområder gjelder kun et fåtall, og endringene har i stor grad handlet om å avgi eller få én grunnkrets. Endringene var såpass små at vi ikke har justert for dette.
- Vi vektet de seks levekårsvariablene likt da vi laget indeksen. I flere kommuner kan det argumenteres med at for eksempel et høyt antall unge uføre er et større problem enn at mange har lav utdanning. Det er likevel utfordrende å finne grunnlag i forskningen for hvordan disse konkret kan vektes. Det ville i så fall bli synsing hvis vi for eksempel lot uførhet veie tyngre enn utdanning. Vi har derfor valgt å la hver variabel telle like mye i hele landet.
- De delområdene som blir plassert i midtseksjonen på rangeringslista (omtrent 300-700) har relativt like levekår. Det betyr at selv små endringer i en variabel som utdanning eller inntekt kan flytte et område et titall plasser opp eller ned. Det er også viktig å nevne her at SSB sluttet med sin levekårsindeks i 2009 etter at en gjennomgang av metoden viste denne svakheten. Vi har likevel brukt denne metoden siden områdene på toppen og bunnen, som er hovedfokuset i dette prosjektet, er mer robuste mot slike endringer. Der er forskjellene større, og små endringer gjør at delområdet ikke endrer plassering nevneverdig.

Etikk

Målet med prosjektet var å undersøke og belyse skjulte forskjeller i Norge. Vi ønsket å gi leserne en bedre forståelse av at det er levekårsutfordringer i Norge som ikke kommer fram

om man bare ser på tall for hver kommune. For å få til dette på en effektiv måte, valgte vi å lage en rangering. Men en rangering kan også oppfattes som en konkurranse. Likevel mener vi at det er vesentlig og viktig journalistikk å vise fram strukturelle forskjeller og avdekke forskjeller som tidligere ikke er vist fram i kommunetall. Dette er systematiske forskjeller som tidligere ikke er blitt vist fram, samtidig som det selvfølgelig var viktig å understreke at man kan ha en fin barndom og oppvekst i et område som sliter med dårligere levekår.

Vi har også valgt å ikke identifisere menneskene i saken om Det norske rustbeltet med fullt navn. Flere av kildene vi var i kontakt med opplevde det som krevende å stille opp for å snakke om temaer som skole-drop-out, økonomiske problemer og sykdom. For oss var det viktigere å gi dem et ansikt og en stemme, og høre og lese hva de selv sa om sin situasjon enn at de skulle ha fullt navn. Vi jobbet derfor mye med å gi de trygghet rundt publiseringen. Det er også ganske unikt i norsk sammenheng at unge snakker så åpent om sine utfordringer slik de gjør i disse sakene.

Derfor skriver vi om rustbeltet

Negativ utvikling i enkelte nabolag skjules av kommunesnittet. Derfor var det viktig å vise fram våre funn. Ifølge Abid Raja i politisk kvarter 7. april er det mange som bekymrer seg for levekårsutsatte områder. Men få er konkrete på hvor områdene er, og hva det innebærer å bo der.

Ved å vise frem områdene og fortelle om endringene og konsekvensene de får, så løfter vi en viktig debatt. Vi viste fram systematiske og skjulte forskjeller i kommuner i Norge som ellers ikke kommer frem i offentlige statistikker.

Vi tror åpenhet er i samfunnets interesse. Ved å peke på og vise fram ulikhet kan samfunnet endres for at flest mulig skal bidra positivt til fellesskapet og demokratiet.

Det vi løfter frem er et strukturelt samfunnsproblem i måten vi organiserer oss på. Samtidig er det sannsynligvis først når man er klar over problemet at det er mulig å ta grep og få til en endring. Vår journalistikk er med på å bidra til denne bevisstgjøringen.

Dette er nytt

- NRK har for første gang vist levekår på et mer detaljert nivå enn kommunenivået i hele Norge. Det betyr at forskjeller som blir skjult av kommunetallene nå er kommet fram i lyset.
- NRK har avslørt at det i flere kommuner er svært store forskjeller mellom nabolagene. Noen har svært gode levekår, mens få kilometer unna er det områder som ligger i helt andre enden av skalaen.
- NRK har dokumentert et sammenhengende belte av områder med betydelig dårligere levekår på Sørøstlandet. Dette beltet har ikke vært synlig så lenge den åpne statistikken kun har vist kommuner.

Konsekvenser

- Sakene har svært gode lesertall og har blitt omtalt uvanlig mye på kort tid. Begrepet «rustbeltet» har blitt benyttet i mange ulike debatter og innlegg i valgkampen. Vi har registrert 32 saker som andre medier har sitert oss på. Noen har også laget egne saker på undersøkelsen fra sine nærmiljø. Her er et par eksempler:
    - Budstikka har lager flere saker om temaet.[3]
    - Barne- og familieministeren har skrevet leserinnlegg om dette og sitert NRK i Sunnmørsposten.[4]
    - Tusvik og Tønne diskuterte barnedødelighet i sin podkast etter oppfølgeren til NRK på radio og nett.[5]
- Siden saken nylig er publisert, står vi fortsatt i en publiseringsfase der vi jobber med oppfølgere om hvilke konsekvenser våre avsløringer får.

[3] https://www.budstikka.no/to-verdener-i-samme-kommune/f/5-55-2065914
https://www.budstikka.no/bor-i-nabolaget-med-landets-beste-levekar/s/5-55-2058635
https://www.budstikka.no/hva-er-det-jar-og-ovrevoll-har-som-ikke-vi-har-en-7-eleven-og-noen-hester/f/5-55-2065281
[4] https://www.smp.no/meninger/kronikk/i/2522zB/hvordan-sikrer-vi-at-fattigdom-ikke-gaar-i-arv
[5] https://open.spotify.com/episode/2N7QYlg3ysUXzq1PAPleEG

Vedlegg

Hovedsaker:

09.08.2025: Norges skjulte forskjeller
https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/-norges-skjulte-forskjeller--1.17427843

16.08.2025: Det norske rustbeltet
https://www.nrk.no/dokumentar/xl/et-rustbelte-med-darlige-levekar-i-norge-1.17467539

Oppfølgere:

10.08.2025: NRK har undersøkt levekår: – Dette er ein fantastisk by å bu i
https://www.nrk.no/mr/more-og-romsdal-gjer-det-godt-pa-nrk-si-nye-levekarsundersoking-1.17520510

11.08.2025: Denne bydelen har lavest levekår: – Vi som bor her ville ikke bodd noe annet sted
https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/torstrand-er-norges-darligste-nabolag-1.17520920

18.08.2025: Barnedødelighet stuper – gapet mellom fattig og rik øker
https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/barnedodelighet-stuper-_-gapet-mellom-fattig-og-rik-oker-1.17527849

23.08.2025: NAV-direktør slår alarm
https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/nav-direktor-slar-alarm_-_-kan-ikke-leve-med-den-utviklingen-1.17534366

I tillegg er det laget en rekke innslag, debatter og oppfølgere på NRKs radio- og tv-flater.